

Palkansaajasäätiön toimintakertomus

Säätiön toiminnan tarkoitus ja sen toteuttaminen

Säätiö jatkoi sääntöjensä mukaisen tarkoituksen toteuttamista edistämällä säästäväisyyttä ja palkansaajien taloudellista tietämystä sekä ylläpitämällä STS-pankkimuseota ja pankin arkistoa.

Säätiön toiminta perustui valtuuskunnan vuosille 2010 - 2012 hyväksymään toimintasuunnitelmaan, jonka pohjalta valtuuskunta vahvisti kunkin vuoden toiminnan painopistealueet. Toimintasuunnitelmassa asetettiin tavoitteet sekä säätiön varainhoidolle että sen varsinaiselle toiminnalle.

Kolmivuotisen toimintasuunnitelman taloudellista tavoitetta, eli varallisuuden 8,75 % nimelliskasvua ei aivan saavutettu. Kasvu jäi noin kahdeksaan prosenttiin. Vuosina 2010 ja 2012 tavoitteet ylitettiin, mutta vuoden 2011 heikko markkinakehitys painoi kokonaistuloksen alle tavoitteen.

Apurahoja säätiö jakoi selvästi enemmän kuin tavoitteeksi oli asetettu. Vuotuinen apurahojen jako oli keskimäärin 800 000,- euroa, kun suunnitelmassa oli tavoitteeksi asetettu keskimäärin 650 000,- euron jako.

Säätiön apurahoina jakaman rahamäärän kasvu jatkui myös vuonna 2012. Sijoitusmarkkinoilla vuosi oli epävakaa, mutta kokonaisuutena katsoen hyvä. Säätiön varallisuuden arvo nousi noin 45,5 miljoonaan euroon, eli lähes 10 %. Tulos oli runsaat 2,1 miljoonaa euroa voitollinen.

STS-pankin arkisto ja historia

STS-pankkimuseo toimii edelleen Työväenmuseo Werstaan yhteydessä Tampereella. Säätiö tuki taloudellisesti museon perusnäyttelyn uudistumista ja säätiön toimintapiiristä siinä on mm. STS-pankin ja edistysmielisen osuuskauppaliikkeen aineistoa.

Säätiön Internet-sivuille on lisäksi toteutettu ”virtuaalimuseo”, eli pankin historian aikana kertyneestä valokuva-aineistosta säätiön kotisivuille koottu näyttely. STS-pankin arkiston hoidosta sekä valokuvien ja muun materiaalin säilyttämisestä ja järjestämisestä vastasi edelleen Työväen Arkisto.

Arkistossa on pysyvästi esillä myös osa säätiön taidekokoelmasta, johon kuuluu mm. STS-pankin johdon muotokuvia sekä pankin toimintapiiristä merkittäviin valtiollisiin tehtäviin nousseiden henkilöiden muotokuvia ja muuta heihin liittyvää materiaalia.

Apurahat

Säätiön toiminnan painopiste on palkansaajien taloudellisen tietämyksen edistämisessä. Säätiö jakaa apurahoja tutkimus-, koulutus- ja tiedotusprojekteihin. Apurahojen jaosta päättää säätiön hallitus.

Apurahatoiminnan valmistelusta ja seurannasta vastasi apurahatoimikunta, johon kuului seitsemän jäsentä. Sen puheenjohtajana toimi säätiön hallituksen puheenjohtaja Markku Hyvärinen. Toimikunta kokoontui kaksi kertaa.

15.2.2012 myönnettiin seuraavat apurahat:

Palkansaajien Tutkimuslaitokselle yhteensä 170 000,- euroa neljään hankkeeseen. Pysyvät kohteet ovat talouskehityksen analysointi- seuranta- ja ennustetyö sekä Talous ja Yhteiskunta – lehden toimittaminen ja kehittäminen. Projektiluontoiset tutkimusteemat ovat: ”Yhteiskunnan rakenteet ja talouskasvu” ja ”Funktionaalisen tulonjaon viimeaikainen kehitys Suomessa”.

Työväen Sivistysliitolle 135 000,- euroa seminaarihankkeisiin, koulutustilaisuuksiin ja kahteen kirjahankkeeseen.

Kansan Sivistystyön Liitolle 70 000,- euroa seminaari- ja koulutushankkeeseen ”Suomen julkinen talous ja Eurooppa”.

Kalevi Sorsa – säätiölle 95 000,- euroa hankkeisiin ”Kohti kestäväää kasvua” ja ”Työelämän keskeiset haasteet 2010-luvulla”.

Vasemmistofoorumi ry:lle 55 000,- euroa hankkeeseen ”Vaikuttavuusstrategia 2012”.

Työväenmuseo Werstaalle 30 000,- euroa jatkorahoitusta hankkeeseen ”Mestariduunarit”.

Nuorisoasuntoliitto ry:lle 25 000,- euroa jatkorahoitusta ”Helppo olla – rästejä nolla” – yhteisprojektiin nuorten rästien ennaltaehkäisyyn ja taloudenhallinnan tukemiseen.

Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto SAKKI ry:lle 5 000,- euroa juhluvuoden seminaari- ja tutkimustoimintaan.

Turun Yliopiston taloustieteen laitokselle/professori Matti Virenille ja tutkimusryhmälle 30 000,- euroa tutkimusprojektiin ”Julksen talouden ja eläkejärjestelmän pitkän aikavälin vaihtoehdot Suomessa”.

Tampereen Yliopistolle/professori Jukka Pirtilälle 20 000,- euroa nuoremman tutkijan palkkaamiseen tutkimushankkeeseen, jossa pyritään selvittämään uudella lähestymistavalla veromuutosten vaikutuksia verotettavaan tuloon. Kyseessä on yhteistutkimus professori Markus Jäntin kanssa.

Suomen Työväentalojen Liitto ry:lle 3 000,- euroa seminaarihakkeeseen "Hyvin hoidettu talous turvana taantumassa". Seminaarissa käsitellään myös työväenpankkien ja työväentalojen yhteistyöhistoriaa.

VTT Minna Lammille 4 000,- euroa Birkbeckiin Lontoon yliopistoon suuntautuvaan tutkijavierailuun sekä tutkijaryhmän kutsuseminaariin.

KM Ville Kainulaiselle 12 000,- euroa työmarkkina-aiheiseen väitöskirjatyöhön. Tutkimusteemana on Palvelualojen ammattiliiton luottamusmieskoulutus ja luottamusmiesten työpaikkatason ammattiyhdistystoiminta.

KTM Jenni Kellokummulle 8 000,- euroa väitöskirjatyöhön "Essays on Labour Economics".

KTM Olli Kärkkäiselle 8 000,- euroa väitöskirjatyöhön liittyvään tutkijavierailuun University of Essexissä toimivassa ISER - tutkimuslaitoksessa.

VTM Mauri Kotamäelle 8 000,- euroa finanssipolitiikan pitkän aikavälin vaikutuksia käsittelevään väitöskirjatyöhön.

Työryhmälle YTL Jukka Peltokoski, YTM Hanna Moilanen ja FM Tero Toivanen 5 000,- euroa "Uusi osuuskunta" - nimisen pamflettityylisten tietokirjan kirjoittamiseen.

VTT Veli-Pekka Leppäselle 10 000,- euroa SKDL:n historiateoksen talous- ja hyvinvointipolitiikkaa sekä osuuskauppaliikettä ja STS-pankkitoimintaa koskevaan osioon.

HuK Timo Hakkaraiselle 4 000,- euroa entisen kansanedustajan ja toimitusjohtajan Matti Ahteen muistelmien työväenliikkeen taloudellista toimintaa käsittelevään osioon.

3.10.2012 myönnettiin seuraavat apurahat:

Työväen Sivistysliitolle 60 000,- euroa kuntataloutta käsitteleviin alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutustilaisuuksiin ja seminaareihin.

Kansan Sivistystyön Liitolle 30 000,- euroa jatkoapurahaa koulutushankkeeseen "Suomen julkinen talous ja Eurooppa".

Kalevi Sorsa - säätiölle 29 000,- euroa koulutushankkeiden ”Kohti kestäväää kasvua” ja ”Työelämän keskeiset haasteet 2010 - luvulla” loppuun saattamiseen.

Vasemmistofoorumille 15 000,- euroa ajatuspajan oman tutkimusyhteisön rakentamiseen.

Työväenkirjallisuuden päivän työryhmälle 3 000,- euroa Työväenkirjallisuuden päivän järjestämiseen Tampereella 1.9.2012. Apuraha suunnataan tapahtuman taloudellista ja työväenhistoriallista kirjallisuutta koskevaan osioon.

Työryhmälle Keijo Rantanen ja Kirsi-Maria Hytönen 4 000,- euroa 1950-luvun työtä, arkea ja nostalgiaa käsittelevän tietokirjan kirjoittamiseen ja toimittamiseen.

OTL Kalevi Höltälle 3 000,- euroa väitöskirjan painatus- ja muihin kuluihin.

Dsc (KTT) Matti Sarvimäelle 3 000,- euroa tutkijavierailuun Princetonissa, Columbia Universityssä, Yale Universityssä ja MIT:ssä.

VTT Teemu Turuselle 6 000,- euroa väitöskirjatyön jälkeiseen tutkimukseen ”Työhön sitoutuminen ja sen puute - suomalaiset työntekijät kansainvälisessä vertailussa”.

Yhteensä apurahoja myönnettiin 850 000,- euroa.

Avustukset

Myönnettiin STS-pankkikillalle 7 000,- euroa toiminta-avustuksena ja tukena killan 20-vuotisjuhlien järjestämiseen ja Työväen Arkistolle ja STS-pankkikillalle 9 000,- euroa STS-muistitiedon keruuprojektiin.

Säätiön talouden kehitys

Sijoitusmarkkinat

Arvopaperimarkkinoilla vuosi 2012 jakautui kolmeen hyvin erityyppiseen jaksoon. Vuosi alkoi selvällä nousulla, jonka takana oli lähinnä Euroopan keskuspankin vuoden vaihteessa pankkijärjestelmälle antama noin 1 000 miljardin euron tukipaketti. Rahoitus ohjautui Euroopan eniten velkaantuneiden maiden joukkovelkakirjamarkkinoille ja eri mekanismien välityksellä nosti osakekursseja ja paransi tunnelmaa markkinoilla.

Helmikuussa Kreikka ajautui ensimmäisenä euromaana maksukyvyttömäksi. Tämä käänsi markkinatunnelman hyvin negatiiviseksi. Halukkuus sijoittaa

kriisimaiden, kuten Portugalin ja Espanjan, velkapapereihin laski pohjalukemiin ja eurojärjestelmä ajautui historiansa pahimpaan kriisiin. Alkukesästä pelättiin, että eurojärjestelmä saattaisi hajota vielä ennen vuodenvaihdetta. Osakekurssit kääntyivät laskuun ja kesäkuuhun mennessä kurssit olivat jo vuoden alkutason alapuolella. Poikkeuksellisen nopea kurssilasku kumosi kokonaan alkuvuoden hyvän pörssinousun.

Merkittävä positiivinen käänne markkinoilla tapahtui heinäkuun lopulla, kun EKP ilmoitti tekevänsä kaikkensa pitääkseen eurojärjestelmän pystyssä. EKP:n pääjohtaja Mario Draghi korosti, että euro on peruuttamaton ja spekulatiot sen hajoamisesta ovat täysin turhia. EKP tarkensi vielä lausuntoaan syyskuun alussa ja ilmoitti olevansa valmis ostamaan rajattomasti eurooppalaisten kriisimaiden velkapapereita, jos kriisissä oleva maa tätä pyytää.

Osakemarkkinat

EKP:n ilmoitus käänsi osakemarkkinat uudelleen nousuun, joka jatkui jonkin verran poukkoilleen vuoden loppuun asti. Varsinkin joulukuu oli useimmissa pörsseissä hyvä. Eri pörssien tuottoja kuvaavat indeksit kehittyivät vuoden 2012 aikana seuraavasti:

Suomi OMX Helsinki 8,3 %, Ruotsi OMX Stockholm 12,0 % , USA S & P 500 – indeksi 13,4 %, Bloomberg European 500 – indeksi 13,2 %, MSCI World 12,2 % ja Japanin Nikkei-indeksi peräti 22,9 %.

Korot ja valuutat

Yritysten joukkolainoihin sijoittaneille vuosi 2012 oli erittäin hyvä. Tukalan taloustilanteen vuoksi keskuspankkien ohjauskorot pidettiin lähellä nolaa sekä euroalueella että Yhdysvalloissa ja Japanissa. Myös markkinakorot laskivat ennätysmäisen alas. Korkojen lasku nosti velkakirjojen hintoja ja tätä kautta niiden tuottoja. Sen sijaan lyhyen koron sijoitusten tuotto jäi heikoksi.

Valuuttojen kehitys suhteessa euroon vaihteli. USA:n dollari heikkeni vuoden 2012 aikana runsaat 2 % ja Japanin jeni yli 10 %. Kiinan renminbi pysyi euroon nähden suunnilleen ennallaan, kun taas Ruotsin kruunu vahvistui lähes 4 % ja Englannin punta lähes 2 %.

Säätiön varallisuuden arvo ja sijoitustoiminnan tulos

Palkansaajasäätiön omaisuuden käypä arvo oli vuoden 2012 alkaessa runsaat 41,5 milj. euroa ja sen päättyessä noin 4 milj. euroa enemmän, eli 45,5 milj. euroa. Käyvän arvon pohjana on kiinteistöissä tasearvo ja muissa sijoitusinstrumenteissa niiden markkina-arvo.

Säätiön tulos oli budjetoitua parempi ja ylitti selkeästi loppuvuodesta laaditun ennusteen. Myös markkinoiden kokonaistilanne huomioon ottaen tulosta voidaan pitää kohtuullisen hyvänä. Tilikauden ylijäämäksi muodostui n. 2,1 milj. euroa (n. 0,3 milj. euroa alijäämää vuonna 2011).

Sijoitustoiminnasta vastasi kolmijäseninen sijoitustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi Juha Majalahti. Toimikunta kokoontui yhdeksän kertaa.

Säätiön hallinto

Valtuuskunta

Säätiön valtuuskuntaan kuului 29 jäsentä. Sääntöjen mukaan kolmannes jäsenistä on vuosittain erovuorossa. Valtuuskunnan jäsenmääräksi vahvistettiin 29.11.2012 pidetyssä kokouksessa 29 myös vuodeksi 2013.

Valtuuskunnan jäseniä vuonna 2012 olivat:

Matti Ahde
Hannu Alakontiola
Jaakko Alavuotunki
Lasse Eskonen
Maarit Feldt-Ranta
Esko Grekelä
Aarne Heikkilä
Heikki Helkavuori
Eero Hoffrén
Jari Hoffrén
Tiina Johansson
Hannu Jouhki
Arto Kaleva
Jukka Kinos
Kari Kuisti
Jari Mäkinen
Heikki Nykänen
Helena Pihlajasaari
Jorma Pikkarainen
Markku Puurula
Jussi Ranta
Ossi Roininen
Jouko Sillanpää
Jukka Tamminen
Anne Tervo
Minna Tuukkanen
Liisa Vannekari
Marko Varajärvi
Katja Veirto

Valtuuskunta piti kaksi kokousta: 27.5.2012 ja 29.11.2012. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi johtaja Lasse Eskonen.

Valtuuskunnan syyskokouksessa 29.11.2012 valittiin valtuuskunnan jäseniksi Aarne Heikkilä, Maarit Feldt-Ranta, Jouko Sillanpää, Esko Grekelä, Eero Hoffrén, Marko Varajärvi ja Jukka Tamminen vuoden 2015 lopussa päätyväksi toimikaudeksi. Eroamisiän saavuttaneen Matti Ahteen tilalle valittiin Timo Kenakkala niin ikään 2015 lopussa päätyväksi toimikaudeksi.

Erovuorossa ollut Lasse Eskonen valittiin uudelleen vuoden 2014 lopussa päätyväksi toimikaudeksi, jolloin hän saavuttaa eroamisiän. Valtuuskunnasta eronneen Hannu Jouhkin tilalle valittiin Arto Virtanen vuoden 2013 lopussa päätyväksi toimikaudeksi.

Valtuuskunnan puheenjohtajaksi syyskokous valitsi edelleen Lasse Eskosen. I varapuheenjohtajaksi valittiin Jukka Kinos ja II varapuheenjohtajaksi Aarne Heikkilä.

Valtuuskunnan kevätkokouksen kokousesitelmätoimitsija oli työministeri Lauri Ihalainen, joka piti talous- ja työmarkkinapoliittisen tilannekatsauksen. Syyskokouksessa esitelmöi valtuuskunnasta ikäpykälän vuoksi pois jäävä Matti Ahde. Hän arvioi politiikan kehityslinjoja 60-luvun lopulta nykypäivään ja niiden poliittiselle ja ammatilliselle työväenliikkeelle aiheuttamia haasteita. Kummankin esitelmän pohjalta käytiin laaja keskustelu.

Hallitus ja asiamies

Säätiön hallituksen jäsenmäärä on ollut kaksitoista. Hallitukseen ovat vuonna 2012 kuuluneet seuraavat jäsenet:

Markku Hyvärinen	puheenjohtaja
Risto Salonen	varapuheenjohtaja
Matti Tokkari	varapuheenjohtaja
Eija Harjula	
Pekka Heikkinen	
Jari Jääskeläinen	
Markku Kainulainen	
Mika Kari	
Vertti Kiukas	
Juha Majalahti	
Satu Niemelä	
Helena Tikkanen	

Säätiön hallitus on kokoontunut neljä kertaa. Säätiön osa-aikaisena asiamiehenä on toiminut OTL Tuomas Harpf.

Hallituksen jäsenistä erovuorossa olevista jäsenistä valittiin uudelleen Markku Hyvärinen, Mika Kari ja Risto Salonen. Helena Tikkasen tilalle valittiin Eila Viljakainen. Kaikki valinnat tehtiin vuoden 2015 lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Tilintarkastajat

Säätiön varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet HTM-yhteisö Tilintarkastusrengas Oy, vastuullisena tilintarkastajana Martti Haapakoski sekä HTM Timo Vilen, jonka varalle Tilintarkastusrengas Oy nimeää tarvittaessa edustajan.

Säätiön Internet-sivut

Säätiöllä on Internet-kotisivut osoitteessa www.palkansaaajasaatio.fi. Kotisivuilla kerrotaan säätiön historiasta ja toiminnasta sekä säätiön jakamista apurahoista. Sieltä on myös linkki STS-pankin historiaa käsittelevään valokuvanäyttelyyn, eli ns. "virtuaalimuseoon". Kotisivuilta löytyvät myös säätiön tilinpäätökset ja toimintakertomukset.

Tulevaisuudennäkymät, epävarmuustekijät ja riskit

Säätiön varsinaisen toiminnan kohdistuu myös vuonna 2013 sääntöjen mukaisesti entisiin aihepiireihin, ennen muuta palkansaaajien taloudelliseen valistamiseen.

Toimintaa laajentamista ja monipuolistamista jatketaan edelleen, mutta markkinatilanteen vuoksi kasvu pidetään maltillisena. Vuonna 2013 jaettavaan apurahoihin varattu summa on budjetissa nostettu 900 000,- euroksi. Lisäksi historia- ja perinnetyöhön sekä säätiön arkiston ja kokoelmien säilytys- ja hoitomaksuihin käytetään noin 80 000,- euroa.

Säätiön merkittävimmät riskit liittyvät maailmantalouden tilanteeseen. Eurovaltioiden velkaantumiskriisi on rauhoittunut, mutta ei lopullisesti ratkennut. USA:ssa vallitsevat syvät poliittiset ristiriidat julkisen talouden alijäämän ja liittovaltion velkaantumisen vaatimista ratkaisusta voivat kärjistyessään aiheuttaa vahvoja negatiivisia markkinareaktioita.

Säätiön varsinaisen toiminnan kannalta tilanne on kuitenkin vakaa. Säätiön varat on sijoitettu siten, että ne tuottavat varsinaisessa toiminnassa tarvittavan kassavirran heikkoinakin sijoitusvuosina, joten toiminnan supistuksiin joudutaan vain ääritilanteissa. Verraten vahva sijoitusvuosi 2012 antaa vuoden 2013 sijoitustoiminnalle hyvän lähtökohdan.

Tilikauden tulos

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 145 206,01 euroa (285 116,46 euroa alijäämää vuonna 2011). Hallitus esittää, että ylijäämä siirretään edellisten tilikausien yli/alijäämä - tilille.

TULOSLASKELMA

	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2011
VAR SINAINEN TOIMINTA		
STS-PANKKIMUSEO		
Kulut	13 823,96	12 117,29
STS-PANKIN ARKISTO JA HISTORIA		
Kulut	60 000,00	56 000,00
APURAHAT JA AVUSTUKSET		
Kulut	866 000,00	809 000,00
YHTEISET KULUT		
Kulut		
Henkilöstökulut	122 724,34	111 762,40
Poistot	276,95	553,91
Muut kulut	90 449,92	84 650,05
	213 451,21	196 966,36
KULUJÄÄMÄ	-1 153 275,17	-1 074 083,65
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot		
Korkotuotot	494 263,73	368 306,08
Osinkotuotot	308 535,35	468 029,07
Vuokratuotot	1 039 064,87	1 012 230,87
Myyntivoitot	1 843 092,22	1 600 967,75
Muut rahoitustuotot	393 212,38	198 882,22
	4 078 168,55	3 648 415,99
Kulut		
Vastikkeet	203 341,61	183 155,11
Myyntitappiot	127 073,57	88 904,78
Korkokulut	32,10	25,10
Muut rahoituskulut	449 240,09	2 587 363,81
	779 687,37	2 859 448,80
TUOTTOJÄÄMÄ	2 145 206,01	-285 116,46
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 145 206,01	-285 116,46

T A S E

	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja kalusto	1 384,77	1 661,72
Muut aineelliset hyödykkeet	3 363,76	3 363,76
	4 748,53	5 025,48
SIOITUKSET		
Muut osakkeet ja osuudet	32 088 623,82	30 623 511,50
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	9 175 916,76	7 865 631,55
	41 264 540,58	38 489 143,05
	41 269 289,11	38 494 168,53
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
Siirtosaamiset	123 000,33	71 138,35
Muut saamiset	2 504,05	10 507,14
	125 504,38	81 645,49
RAHAT JA		
PANKKISAAMISET	998 500,83	1 670 122,55
	1 124 005,21	1 751 768,04
	42 393 294,32	40 245 936,57
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	42 046 981,62	42 046 981,62
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 851 139,88	-1 566 023,42
Tilikauden yli-/alijäämä	2 145 206,01	-285 116,46
	42 341 047,75	40 195 841,74
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Siirtovelat	9 557,27	7 224,44
Muut		
velat	42 689,30	42 870,39
	52 246,57	50 094,83
	42 393 294,32	40 245 936,57